

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2019/20

Destinace (země, město): Bosna a Hercegovina, Sarajevo

Jméno, příjmení: Jana Skoumalová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Univerzita v Sarajevu, Filozofická fakulta, katedra slovanských jazyků a literatur (Univerzitet u Sarajevu, Filozofski fakultet, Odsjek za slavenske jezike i književnosti)

Výuka

Lektorát českého jazyka a literatury v Sarajevu sídlí na katedře slovanských jazyků a literatur (Odsjek za slavenske jezike i književnosti) Filozofické fakulty Univerzity v Sarajevu. Český jazyk je zde vyučován v rámci dvousemestrálního předmětu *Český jazyk a kultura* (Češki jezik i kultura 1 v zimním semestru, Češki jezik i kultura 2 v letním semestru) a v kurzu češtiny pro pokročilé, který navazuje na výuku v předmětech *Český jazyk a kultura 1 a 2*.

V zimním semestru výuka i zkoušky probíhaly klasicky, v letním semestru kvůli koronavirové situaci byla výuka i zkoušky realizovány online s pomocí Google Classroom a Skype. Tato situace se odrazila i v menším zájmu a počtu studentů v letním semestru než bývá obvyklé.

Časová dotace pro předměty *Český jazyk a kultura 1* a *Český jazyk a kultura 2* je 4 vyučovací hodiny týdně. Semestr trvá 15 týdnů, přičemž 8. týden semestru je vyhrazen pro půlsesemestrální testy ze všech vyučovaných předmětů a výuka v tomto týdnu neprobíhá.

Předmět je povinně volitelný pro studenty 2. ročníku bakalářského cyklu studia oboru Ruský jazyk a literatura a volitelný pro studenty bakalářského cyklu studia ostatních oborů vyučovaných na filozofické fakultě. Motivací většiny těchto studentů k výuce je nutnost

absolvování nějakého volitelného předmětu a získání kreditů po složení závěrečné zkoušky a díky tomu možnost postupu do dalšího ročníku studia.

Na výuku mají možnost docházet i studenti z ostatních fakult sarajevské univerzity (ti ale nemají možnost získat za ukončení předmětu kredity) a taktéž zájemci z řad veřejnosti. Motivací těchto účastníků je například zájem o studium v ČR, získání práce v ČR či zájem o českou kulturu.

Předmět na konci letošního akademického roku ukončilo 8 studentů.

Jako základní učební materiál byla ve výuce využívána učebnice *Česky krok za krokem 1* (L. Holá) společně s pracovními sešity, které lektorka dále doplňovala o materiály z dalších učebnic (např. z *Easy Czech Elementary, Communicative Czech Elementary* a *Česky, prosím!*) a příruček s aktivitami (např. *Hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince* a *Čeština pro cizince: Jazykové hry*) či o materiály vlastní. S ohledem na časovou dotaci předmětu je za akademický rok možné stihnout probrat dvě třetiny využívané hlavní učebnice, tj. 16 lekcí.

Kurz češtiny pro pokročilé, který se poprvé otevřel v loňském akademickém roce, není zařazen jako předmět do studijních plánů, ale je otevřen jako bezplatný kurz pro veřejnost, který mohou navštěvovat všichni zájemci o studium češtiny na vyšší úrovni než je ve vyučovaných předmětech *Český jazyk a kultura 1 a 2*.

Kurz přitom na tyto předměty navazuje a probíhá na dvou úrovních – kurz pro úroveň A2/B1, který navazuje na předměty *Český jazyk a kultura 1 a 2* (tj. výuka češtiny druhým rokem) a kurz pro úroveň B1, který navazuje na kurz češtiny pro pokročilé na nižší úrovni (tj. výuka češtiny třetím rokem).

Výuka v obou kurzech probíhala 1x týdně po 4 vyučovacích hodinách.

Ve skupině na úrovni A2/B1 byly v zimním semestru probrány zbývající lekce z učebnice *Česky krok za krokem 1* (tj. lekce 17-24) a v letním semestru bylo navázáno učebnicí a pracovními sešity *Česky krok za krokem 2*, ze kterých bylo probráno prvních 7 lekcí.

Ve skupině B1 byly probrány zbývající lekce učebnice *Česky krok za krokem 2* (tj. lekce 8-20).

Výuka v obou kurzech byla doplňována o další materiály – písňe, četbu pohádek, jazykové hry a aktivity apod. Materiály navíc pro tyto úrovně byly čerpány ponejvíce z publikace *Čeština pro cizince: Jazykové hry 2* a z časopisu *Ahoj*. V letním semestru kurz na úrovni A2/B1 absolvovali 2 studenti, kurz na úrovni B1 taktéž 2 studenti.

Obvykle jsou na konci akademického roku studentům ve spolupráci s velvyslanectvím České republiky v Sarajevu slavnostně udělovány certifikáty potvrzující účast a úspěšné ukončení kurzu češtiny. Tato ceremonie se s ohledem na situaci v letošním roce nekonala, studentům budou certifikáty předány v září pouze lektorkou, po jejím návratu do destinace působení.

Dalším kurzem, který lektorka vedla, byl kurz češtiny pro členy České besedy Sarajevo. Tento kurz navázal na kurz, který probíhal už v minulých dvou akademických letech, a výuka tedy navázala na již probranou látku. Hodiny navštěvovalo 6 zájemkyň. S ohledem na to, že se jedná o účastnice v důchodovém věku, byla dle jejich přání výuka realizována 2x za měsíc po 2 vyučovacích hodinách, a to v zimním semestru, on-line výuka v letním semestru neprobíhala.

V loňském akademickém roce byla v tomto kurzu dokončena učebnice *Čeština expres 1* a letos bylo navázáno pokračující učebnicí *Čeština expres 2*. Tato série učebnic byla zvolena pro svoji jednoduchost a praktičnost. Zároveň se na lekcích pravidelně pracovalo s knihou adaptovaných textů *Pohádky* taktéž se zpívaly české lidové písně. Tento kurz probíhal na místě pravidelných setkávání České besedy, v budově přiléhající k františkánskému kostelu Sv. Ante, neboť Beseda samotná nedisponuje vlastním prostorem.

Z důvodu, že kromě lektorátu českého jazyka není v Sarajevu jiná možnost, kde se mohou zájemci učit česky, přijímá lektorka v případě zájmu i studenty na individuální doučování. Jedná se o studenty, kteří se obvykle nemohou připojit k výuce na fakultě ani do kurzu pro pokročilé buď z důvodu, že jejich úroveň znalosti češtiny je vyšší než v daných kurzech, nebo z důvodu, že se jedná o žáky základní školy. V letošním akademickém roce docházel na individuální výuku 1 žák základní školy, výuka byla realizována 1x týdně po 60 minutách.

Podmínky pro výuku

Katedra slovanských jazyků a literatur disponuje jednou učebnou. Ta je vybavena zastaralým počítačem, mini reproduktory a projektorem. Lektorka sdílí kabinet s kolegyní z katedry, v současné době vedoucí katedry slovanských jazyků a literatur. Kabinet je vybaven novým počítačem a tiskárnou, které využívá výhradně místní kolegyně, lektorka má k dispozici služební notebook zapůjčený DZS a na fakultě je pro vyučující možnost bezplatného kopírování a tisku v kopírovacím centru.

Problém tvoří nedostatek kapacitních možností pro realizování výuky. Jak již bylo výše zmíněno, katedra má k dispozici pouze jednu učebnu, jejíž rozvrh je zcela zaplněn, část výuky během týdne musí probíhat i v kabinetech jednotlivých vyučujících. Prostory pro výuku v předmětech *Český jazyk a kultura 1 a 2* jsou zajištěny, katedra již ale není schopná spolehlivě zajistit výukovou místnost pro výuku v kurzu pro pokročilé, protože je to výuka mimo studijní plány, a tudíž pro katedru a zajišťování učeben výuka neprioritní. Lektorka je proto nucena si sama hledat místnosti na výuku, přičemž na fakultě je obecně problém s volnými učebnami. K dispozici je sice centrální rozvrh učeben s uvedením volných hodin, ten ale často neodpovídá realitě, protože dodatečné změny kateder, kterým učebny náleží, nejsou do centrálního rozvrhu zaznamenávány. V praxi to tedy znamená, že lektorka často před výukou hledá po fakultě volnou učebnu, ve které by mohla výuku realizovat. Pokud se volnou místnost najít nepodaří, jedinou možností je výuka v kabinetu, který ale nevyhovuje z kapacitních důvodů, absenci tabule a kvůli sdílení kabinetu s další kolegyní, které takováto praxe vadí, ačkoli ona i další vyučující na katedře běžně výuku v kabinetech kvůli nedostatku kapacitních prostor vedou. Ostatní učebny zároveň většinou nejsou vybaveny počítačem ani reproduktory (někdy dokonce ani tabulí), lektorka tedy pro poslechová cvičení využívá vlastní bluetooth reproduktor, nebo služební počítač.

Životní podmínky pro lektora

Fakulta pro lektora neposkytuje ubytování, lektor si musí ubytování zajistit sám. Lektor každý měsíc dostává od fakulty příspěvek na stravování a příspěvek na kupon na městskou hromadnou dopravu.

Spolupráce

Lektorka spolupracuje s Velvyslanectvím České republiky v Sarajevu a účastní se akcí pořádaných tímto zastupitelstvím.

Na začátku akademického roku obvykle velvyslanec navštíví výuku na filozofické fakultě a slavnostně zahájí kurz. Na konci akademického roku pak uděluje studentům potvrzení o úspěšném ukončení kurzu.

Lektorka velvyslanectví vypomáhala v prosinci na vánočním diplomatickém bazaru, což je již tradiční každoroční charitativní akce pořádaná sarajevskými ambasádami. Zaměstnanci ambasády a lektorka pro bazar připravili tradiční české cukroví apod. a na bazaru pak společně vše s dalšími českými výrobky prodávali.

Obvykle se také lektorka společně se studenty účastní filmových projekcí a kulturních akcí organizovaných českým zastupitelstvím.

Dále lektorka spolupracuje s Českou besedou Sarajevo, sdružením krajanů. S ohledem na to, že většina členů České besedy nedisponuje znalostí českého jazyka, vypomáhá lektorka předsedkyni s potřebnou korespondencí v češtině.

Zároveň lektorka navštěvuje pravidelná setkání členů, a jak již bylo zmíněno výše, lektorka vedla pro zájemce z řad České besedy kurz českého jazyka, který by měl pokračovat i v následujícím akademickém roce.

Praha 28. července 2020

Mgr. Jana Skoumalová